

בס"ד

נדיבות הלב וחכמת הלב במלאכת המשכן לפרשת ויקהל (ע"פ שעור מאת שרון רימון)

7. הרש"ר הירש על שמות פרק ל"א, פסוק ג'

"בחכמה בתבונה ובדעת" - לא נתמנה בצלאל אלא משום שהיו בו כחות הרוח האלה. אמור מעתה, שעשיית המשכן לא הייתה רק עשייה חיצונית של מעשה אמנותי חיצוני, אלא מפעל הקמת בניין, שכל חלקיו הייתה להם משמעות סימבולית. הרעיונות המתבטאים במשכן ובכל חלקיו יהיו על לב העושים במלאכה בשעת העשייה. רעיונות אלה ידריכו אותם ואליהם יכוונו את ליבם.

8. הרמב"ן

...ועוד אמרו יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ והעניין כי המשכן ירמוז באלו והוא היודע ומבין סודו.

9. במדבר רבה, וילנא, פרשה ט"ו

...בצלאל - בצל אל הייתה עומד כשהראה לי הקב"ה עשייתה...

10. הרב שטיינזלץ בספר "שלושה עשר עלי השושנה", עמ' 62

...ספירת החכמה היא הניצוץ הראשון של ההכרה, נקודת המוקד של התפיסה, המגיעה כהבזק אור המאיר ומגלה תמונה שלמה. בתהליך ההכרה הוא כעין הופעת יש מאין.

ספירת הבינה היא כח הנפש הקולט את הברק הראשון של התפיסה, ומפתח אותו בדרך מושכלת: בהבנה, בנייתו, לוגי, בהרחבת הדבר ובפיתוחו.

הדעת היא הכח המקשר... מן הדעת באה ההתקשרות של כחות השכל אל כחות הרגש ואל המציאות. כי בעוד שהחכמה והבינה הן שכל מופשט ומנותק, הרי בדעת מגיעים הדברים לידי מסקנה... ומצד שני הדעת היא גם ההתקשרות כלפי מעלה, כלפי ספירת הכתר, משום שכמוה היא התגלות של רצון ורצייה.

11. מלכים א' פרק ז'

(יג) וישלח המלך שלמה ויקח את חירם מצר:

(יד) בן אשה אלמנה הוא ממשטה נפתלי ואביו איש צרי חרש נחשת וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה בנחשת ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו:

12. מלכים א' פרק ה'

(ט) ויתן אלוקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד ורחב לב כחול אשר על שפת הים:

(י) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים:

(יא) ויחכם מכל האדם...

(כא) ויהי כשמע חירם את דברי שלמה וישמח מאד ויאמר ברוך ה' היום אשר נתן לדוד בן חכם על העם הרב הזה...

(כו) וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלם בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם:

1. שמות, פרק ל"ה - פרשת ויקהל

(ד) ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר: (ה) קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחשת: (כא) ... וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד.

2. שמות כ"ה - פרשת תרומה

(ב) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי: (ג) וזאת התרומה אשר תקחו ...

3. שמות ל"ו

(ד) ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר המה עשים: (ה) ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה למלאכה אשר צוה יהוה לעשת אתה: (ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא:

4. הרמב"ן בפרושו לפרק ל"ו פסוק ג'

ויקחו מלפני משה - הנה ביום אחד הביאו כל הנדבה הזאת ... וכן בשני הביאו אליו עוד אל אהלו נדבה והוא צוה להביא אותה אל האומנים, עד שאמרו לו שהם מרבים להביא והיתה דים והותר... והזכיר הכתוב (פסוק ה') מרבים העם להביא, לשבח את העם המביאים בנדבתם, ולפאר החכמים בנאמנותם...

5. הרש"ר הירש

...משמעות "נדב" היא נביעה ממקור פנימי... נדיב הוא אדם חופשי ובלתי תלוי, שמעשיו באים רק מכח ציווי פנימיותו... בא הכתוב ומטעים את תכונת ההתנדבות על ידי צירוף המילה "לב": "נדיב לב. ובהבלטה יתירה: "נדיב לבו", לבו שלו. בכך מרחיק הכתוב כל דרך של כפייה ואף כל השפעה חיצונית העשויה לכוון את מעשה המתנדב...

6. מינוי אנשים לעשות את המלאכה

שמות ל"א: ראה קראתי בשם בצלאל... וימלא אתו רוח אלוקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה: לחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת: ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכה... ובלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו...

שמות ל"ה: (ל) ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא יהוה בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה: (לא) וימלא אתו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה...

(לה) מלא אתם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחשב...

שמות ל"ו: (א) ויעשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן יהוה חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשת את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה יהוה: (ב) ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן יהוה חכמה בלבם כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשת אתה:

(ח) ויעשו כל חכם לב בעשי המלאכה את המשכן...

13. הרמב"ן, בפירושו לשמות פרק ל"א פסוק ב'

...ישראל במצרים פרוכים בעבודת חומר ולבנים, לא למדו מלאכת כסף וזהב וחרושת אבנים טובות ולא ראו אותם כלל. והנה הוא פלא שימצא בהם אדם חכם גדול בכסף ובוזהב ובחרושת אבן ועץ וחושב ורוקם ואורג, כי אף בלומדים לפני חכמים לא ימצא בקי בכל האומניות כלם, והיודעים ורגילים בהם בבא ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו לעשות בהן אומנות דקה ויפה. ועוד, שהוא חכם גדול בחכמה בתבונה ובדעת להבין סוד המשכן וכל כליו למה צוו ואל מה ירמוזו. ולכן אמר השם למשה שיראה הפלא הזה, וידע כי הוא מלא אותו רוח אלוקים לדעת כל אלה בעבור שיעשה המשכן.

14. מלכים א' פרק ה'

(כז) ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל ויהי המס שלשים אסף איש: (כח) וישלחם לבנונה עשרת אלפים בחדש חליפות חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו ואדנירם על המס: (כט) ויהי לשלמה שבעים אסף נשא סבל ושמנים אסף חצב בהר: (ל) לבד משרי הנצבים לשלמה אשר על המלאכה שלשת אלפים ושלש מאות הרדים בעם העשים במלאכה: (לא) ויצו המלך ויסעו אבנים גדלות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גזית: (לב) ויפסלו בני שלמה ובני חירום והגבלים ויכינו העצים והאבנים לבנות הבית:

15. מלכים א', פסוקים מתוך פרקים ו' - ז'

הנני אמר לבנות בית לשם ה'... ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל... ויהי לשלמה שבעים אסף נשא סבל ושמנים אסף חצב בהר... ויצו המלך ויסעו אבנים... ויפסלו בני שלמה... והבית אשר בנה המלך שלמה... ויבן שלמה את הבית ויכלהו: ... ויצא שלמה את הבית מפנימה זהב סגור... וישלח המלך שלמה ויקח את חירם מצור... ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו... ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית ה'... ותשלם כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה...

16. מלכים א', פרק ז', פסוק נ"א

ויבא שלמה את קדשי דוד אביו את הכסף ואת הזהב ואת הכלים נתן באצרות בית ה':

17. דברי הימים א', פרק כ"ט

(א) ויאמר דוד המלך לכל הקהל שלמה בני אהד בהר בו אלוקים נער ונדך והמלאכה גדולה כי לא לאדם הבירה כי לה' אלוקים: (ב) וככל כחי הכינותי לבית אלוקי... ומי מתנדב למלאות ידו היום לה':... (ו) ויתנדבו שרי האבות ושרי שבטי ישראל ושרי האלפים והמאות ושרי מלאכת המלך: (ז) ויתנו לעבודת בית האלוקים זהב... (ח) והנמצא אתו אבנים נתנו לאוצר בית ה' על יד יחיאאל הגרשני: (ט) וישמחו העם על התנדבים כי בלב שלם התנדבו לה' וגם דוד המלך שמח שמחה גדולה:...

(יד) וכי מי אני ומי עמי כי נעצר כח להתנדב כזאת כי ממך הכול ומינדך נתנו לך:... (טז) ה' אלוקינו כל ההמון הזה אשר הכיננו לבנות לך בית לשם קדשך מינדך היא הוא ולך הכול: (יז) ... אני בישר לבבי התנדבתי כל אלה ועתה עמך הנמצאו פה ראיתי בשמחה להתנדב לך:

18. מלכים א' פרק י"א, פסוקים כ"ו - כ"ז

ויקבעם בן נבט... עבד לשלמה ויזרם יד במלך: וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרוץ עיר דוד אביו.

19. מלכים א', פרק י"ב, פסוק ד'

אבינך הקשה את עלנו ואתה עתה הקל מעבדת אבינך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן עלינו ונעבדך.